

den van de overheidsinstellingen om het algemeen belang te beschermen en te dienen sterk worden aangetast of zelfs opgedoekt – zowel in de landen van het Noorden als die van het Zuiden.

Tegenstrijdige verwachtingen

Van de 142 lidstaten van de WTO zijn er meer dan honderd het eens over volgende vaststelling : alle akkoorden van de WTO zijn onevenwichtig en in het voordeel van de geïndustrialiseerde landen. Dat geldt zowel voor het GATT-akkoord van 1994; de multilaterale akkoorden inzake de goederenhandel (met inbegrip van de akkoorden over landbouw, textielproducten, intellectuele eigendom, de handel in diensten) en de akkoorden met betrekking tot de WTO zelf (het akkoord over de oprichting van de WTO, over de regeling van handelsgeschillen, het akkoord over de evaluatie van het handelsbeleid). Meer dan 100 WTO-lidstaten zijn het er voorts over eens dat deze akkoorden op zo'n manier worden toegepast dat de rijke landen er het meeste voordeel bij hebben. Binnen de WTO eisen deze landen nu al meer dan twee jaar onophoudelijk – nog lang voor de WTO-top in Seattle – een grondige evaluatie van de inhoud en de toepassing van deze akkoorden. Die eisen werden categorisch afgewezen door de industrielanden. De vraag naar een andere werkwijze van de WTO, waarbij machtsverhoudingen zouden plaats maken voor rechtsverhoudingen viel tot nog toe in dovemansoren. Erger nog, de geïndustrialiseerde landen – en de EU-staten doen dat met zeer veel nadruk – eisen dat nieuwe materies in de toekomst onder de bevoegdheid van de WTO zouden vallen. De WTO moet op die manier de enige internationale instelling worden, die over een dwanginstrument beschikt (het orgaan voor de regeling van geschillen) en in staat is om alle beschermende maatregelen van elk van de aparte staten teniet te doen. Tot voor kort beschikte elke nationale staat over belangrijke middelen om de eigen wettelijke belangen te verdedigen.

Het historische kolonialisme van de Europeanen heeft blijkbaar een nieuw arsenaal om zich in stand te houden. De intenties van de Europese Unie liegen er niet om : investeerders en meer bepaald de grote transnationale bedrijven moeten overal in de wereld de vrijheid krijgen om naar eigen goeddunken op te treden, nationale bedrijven moeten worden onderworpen aan de concurrentie met de multinationals, de landen van het Zuiden krijgen dwingende milieunormen opgelegd, terwijl de grote vervuilers zich in het Noorden bevinden... Dat is in wezen de inzet van een nieuwe onderhandelingsronde binnen de WTO.

Op naar een tweede Seattle?

Tegenover de eisen van de geïndustrialiseerde landen hebben de ontwikkelingslanden verscheidene antwoorden geformuleerd. Sommige onder hen verklaren zich bereid in een nieuwe round te stappen op voorwaarde dat er ook nieuwe onderhandelingen beginnen over de bestaande akkoorden, dat de toepassingsmodaliteiten ervan worden herzien en dat er tijdens nieuwe onderhandelingen geen enkele ruimte is om de thema's te bespreken, die de geïndustrialiseerde landen omwille van louter protectionistische redenen op tafel leggen : de

sociale clausules en de milieunormen. Andere ontwikkelingslanden zijn dan weer van oordeel dat er nieuwe onderhandelingen over inhoud en toepassingen van de oude akkoorden aan een nieuwe round moeten voorafgaan. En tenslotte is er de groep van de 49 zogenaamd 'minst ontwikkelde landen' die niet bereid is zich te onderwerpen aan ruimere bevoegdheden van de WTO en zich verzet tegen elke nieuwe round.

De geïndustrialiseerde landen zijn beducht voor een nieuwe mislukking van de WTO-top. Zij hebben de vorm van hun eisen en weigering aangepast, zonder echter iets wezenlijks aan de inhoud te veranderen. Voortaan hebben ze het over een mogelijke 'flexibiliteit' in de toepassing van de bestaande akkoorden om op die manier te vermijden dat deze daadwerkelijk worden veranderd. Zij beloven rekening te zullen houden met bepaalde verzuchtingen van de ontwikkelingslanden, maar enkel in het kader van een nieuwe round. In werkelijkheid sturen ze eens te meer aan op nog meer liberalisering in ruil voor wat ze het Zuiden al hadden beloofd in 1994, toen de Uruguay Round werd afgesloten. De landen van het Zuiden worden aangemaand om een tweede keer te betalen voor iets dat hen al lang was beloofd, maar dat ze nooit hebben gekregen. Het zou weinig verstandig zijn om in deze val te trappen. Uit de documenten van de Europese Commissie blijkt overduidelijk dat de geïndustrialiseerde landen ook nu weer niet van plan zijn hun beloften na te komen, eens ze hun nieuwe round binnen hebben.

'Onze wereld is niet te koop'

Zoals tijdens de aanloop van de WTO-top in Seattle, hebben om en bij de 1500 NGO's en diverse organisaties – onder hen Oxfam-Solidariteit – hun steun aangekondigd aan het standpunt van de armste landen. Zo werd de 'oproep van Genève' gelanceerd met de titel : "Onze wereld is niet te koop. De WTO moet zich onderwerpen of verdwijnen. Neen aan een nieuwe round".

Tegenover dit massaal verzet ontplooiën de neo-liberalen een intensieve desinformatiecampagne. Als er geen nieuwe WTO-round komt, betekent dat het einde van de wereldhandel, voorspellen ze. Daardoor wordt het volgens hen onmogelijk de strijd aan te binden tegen de dreigende wereldwijde recessie, die nog meer ellende zal veroorzaken in de armste landen en die maatregelen ten gunste van deze landen onmogelijk zullen maken. Drogredenen als men vaststelt dat de mislukking van Seattle niet heeft geleid tot het einde van de WTO en de akkoorden waarvoor deze bevoegd is. De flop van Seattle heeft ook weinig veranderd aan de bestaande armoede : 50 jaar vrijhandelspolitiek heeft deze armoede inderdaad nooit kunnen uitroeien. In Seattle werd er evenmin rekening gehouden met de eisen van het Zuiden. Een nieuw falen van de WTO-top kan er integendeel toe bijdragen dat de geïndustrialiseerde landen eindelijk wat minder arrogantie tentoonspreiden en wat meer respect opbrengen voor de volkeren, die niet langer het slachtoffer willen zijn van uitbuiting.

Raoul Marc Jennar

(*) Raoul Marc Jennar is onderzoeker bij Oxfam-Solidariteit in Brussel en bij de URFIG (Unité de Recherche, de Formation et d'Information sur la Globalisation) in Parijs.

WTO